

вважаємо збирання рослин населенням як лікарської сировини та для колекціонування (вид пов'язаний з народними повір'ями), а також слабку конкурентну здатність виду. Частково охороняється на території Гутянського ботанічного заказника місцевого значення.

2) гронянка багатороздільна – *Botrychium multifidum* (S. G. Gmel.) Rupr.

Природоохоронний статус виду у районі дослідження – рідкісний. Реліктовий вид із дисперсно-диз'юнктивним поширенням. Трапляється нечисельними популяціями (кількість змінюється по роках) у світлих лісах та на трав'янистих схилах в околицях сіл Слов'ятин та Урмань. Чисельність популяції скорочується внаслідок неконтрольованого випасання населенням худоби, штучних пожеж, а також через відсутність екоотопів відповідного типу. Частково охороняється у структурі ботанічних заказників місцевого значення «Тростянецький № 2» та «Малоурманський».

До категорії регіонально-рідкісних видів *Pretidophyta* на території Бережанського району Тернопільської області належать: *Ophioglossum vulgatum* L., *Matteuccia struthiopteris* (L.) Tod., *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Dryopteris cristata* (L.) A. Gray, *Polystichum aculeatum* (L.) Roth., *Phegopteris connectilis* (Michx.) Watt., *Asplenium x alternifolium* Wulfen та *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm. [1, 2, 4].

З метою збереження чисельності популяцій рідкісних та червонокнижних видів папоротей на території району дослідження необхідно проводити постійний моніторинг відомих популяцій та подальші дослідження біоекологічних особливостей цих видів, заборонити вирубки лісів, порушення умов місцезростання видів, їх несанкціоноване збирання для господарських потреб, а також розширити мережу природно-заповідних об'єктів у місцях трапляння цих видів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вашека О. В. Атлас папоротей флори України: монографія / О. В. Вашека, О. О. Безсмертна. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2012. – 160 с.
2. Определитель высших растений Украины / [Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин и др.]. — изд. 2-е, стереотипн., с незнач. доп. и измен. –К. : Фитосоциоцентр, 1999. — С. 28–37.
3. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. — К. : Глобалконсалтинг, 2009. — С. 22–41.
4. Яворівський Р. Л. Характеристика видового складу відділу Polypodiophyta Тернопільської області / Р. Л. Яворівський, М. А. Прутула // Студ. наук. вісник. — Тернопіль, 2013. – Вип. № 31. – С. 33–35.
5. La flore de la RSS d'Ukraine / Réd. en chef A. V. Fomine. — Kiev: Publié par l'académie des sciences de la RSS d'Ukraine, 1936. — Vol. 1. — С. 37–110.

Онуфрійчук Л.

Науковий керівник - доц. Морська Н.Л.

ЖИТТЯ З ПРОБІРКИ: НАУКОВИЙ ПРОРИВ ЧИ МОРАЛЬНИЙ ЗАНЕПАД?

Останнім часом явище зародження життя людини і перші етапи його розвитку фокусують на собі загострену увагу з одного боку вчених-медиків та біологів, а з іншого - філософів і моралістів. Досягнення в галузі пренатальної медицини, генетики та імунології, їх технічні застосування мають безсумнівну користь для суспільства в царині покращення здоров'я. Проте є невеликий нюанс: на шляху до успіху перед вченим-дослідником часто стираються межі, які б відділяли дозволене від забороненого.

В результаті звичайна людина починає відчувати себе вищою над іншими, своєрідним Творцем. Їй здається, що вона може керувати процесами зародження життя, розкрити таїнство цього процесу та змінювати життя інших. В певній мірі це так і є. Бездітна сім'я стає щасливою, коли народжується таке довгоочікуване чудо, а на інші аспекти процесу появи дитини на світ вони не звертають уваги.

Дану проблему в своїх працях розглядали такі вчені Кулаков В. І., Філіппов О.С., Шамоєв І.А. [1, 2, 3]

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати явище штучного зародження життя людини з точки зору науки і моралі.

Актуальність дослідження зумовлена значними досягненнями науки у галузі пренатальної медицини та постійно зростаючим попитом суспільства на результати їх діяльності.

Для того щоб зрозуміти усі тонкощі проблеми потрібно більш детально розглянути особливості процесу зародження життя в штучних умовах. Екстракорпоральне запліднення (ЕКЗ), «запліднення в пробірці», запліднення «in vitro» - все це назви одного єдиного процесу – злиття материнської та батьківської статевих клітин з утворенням зародка поза організмом жінки. [1]

Як свідчать дослідження, методика ЕКЗ (перенесення ембріонів) технічно досить складна і складається з низки етапів, які включають:

1. Стимулювання дозрівання жіночих клітин різними гормональними препаратами (це безкінечні таблетки та крапельниці впродовж 2-3 місяців, які приймає жінка).
2. Вилучення яйцеклітин із жіночого організму за допомогою міні-операції.

3. Запліднення яйцеклітин в культурі. Вилучені яйцеклітини поміщають в спеціальне рідинне середовище, куди потім додають сперматозоїди. В цій рідині відбувається злиття статевих клітин з утворенням зародка. На цьому етапі лікар-репродуктолог може вплинути на здоров'я майбутньої дитини, контролювати стать плоду і виключати деякі генетичні (спадкові) захворювання.

4. Введення ембріона в матку. Через 1-3 дні через катетер ембріон доставляють в порожнину матки. Невдала спроба відтворюється через 3-4 місяці та може повторюватись до чотирьох разів. [1]

Під час процесу штучного запліднення, який рекламується по телебаченню, далеко не всі людські зародки, а точніше - ембріони приживаються. Тому для гарантії успіху їх "створюють" багато - десяток чи два. Пізніше декілька з них, знову-таки, для гарантії, підсажують в матку. І дуже часто трапляється, що приживається більше, ніж один. Часто буває четверо, п'ятеро, або навіть восьмеро. Тоді лікарі абортують всіх, залишаючи тільки одного або двох, яким пощастило. [1]

А нам відомо, що людське життя починається в момент запліднення, коли чоловіча та жіноча статеві клітини зливаються в одну, зливаються їх нуклеоси - ядра, і утворюється абсолютно новий генетичний код, унікальна біологічна істота, яка ніколи ще не існувала й ніколи не повториться. В цей момент нове створіння отримує безсмертну душу і стає людиною. Достовірно не відомо чи відчують ці зародки щось у перші години свого життя, проте можна припустити, що якщо плід має душу, то може відчувати і біль та муки знущань. [4]

Але абортівання "зайвих" людських ембріонів - це не єдина проблема, яка існує при застосуванні технології «in vitro». Багато з створених ембріонів залишається "невикористаними". Вони зберігаються в холоді і їх беруть для медичних дослідів, виготовлення ліків, отримання стовбурових клітин «молодості», а простіше кажучи, вони є експериментальним матеріалом. У багатьох країнах світу існують закони, які захищають права ембріонів, але ці закони недосконалі, а в Україні вони взагалі відсутні. [2,3]

Ще одна проблема, яка зазначена вище – це можливість впливати на стать плода та зовнішній вигляд майбутньої дитини. Що заважатиме «всемогутній» людині створити планету з ідеалами? Через роки по вулицях будуть ходити виключно довгоногі блондинки або кароокі брюнетки, а звичайних, на перший погляд непримітних, жінок та дівчат не буде, хоча, можливо, саме їх генетична інформація, надана природою, могла би стати рушієм еволюції людського виду. Чи може хтось захоче, щоб в їх родині народжувались лише хлопчики, а в іншій лише дівчатка. В подальшому це призведе до проблем із співвідношенням статей у суспільстві, можливостями зачати і виносити здорове потомство.

Продовження людського роду має як біологічні, так і кармічні аспекти. Біологічні полягають у фізіологічному процесі народження життя, виношування дитини, процесі народження й, загалом, передачі спадкової генетичної інформації від батьків до дітей. Але людина відрізняється від інших живих істот здатністю мислити і втілювати свої думки в життя. Тому більшість людей вірить у вплив поведінки та думок на оточуючий світ. [4]

Людина старається відділитися від природи, не розуміючи, що на неї діють ті ж самі закони. Основним із них є закон природнього добору, суть якого полягає в тому, що виживають лише найбільш пристосовані. Тобто ті, які можуть дати здорове потомство та адаптуватися до різних факторів навколишнього середовища. Проте з розвитком науки та медицини все більше виживає людей із «слабким» генотипом, вони відтворюють таке ж потомство, щоразу воно є слабшим і слабшим, або зовсім зникає. В природі це нормально, проте людина з цим змиритися не може, шукає будь-які способи щоб отримати бажане, при цьому продовжує процес накопичення мутацій та змін в генетичному апараті, які можуть призвести до виродження людини як біологічного виду. [3]

Причини бездітності сімей є різними, хтось втратив свій шанс у погоні за кар'єрою чи грошима, багатими покровителями, а хтось страждав від захворювань чи зробив аборт. Проте мало хто задумується над тим, чому природа не дає їм дітей. Можливо, у минулому житті чи хтось по роду зробив такі справи, які становили загрозу для життя інших людей або навіть цілих народів. Такі уявлення співвідносяться з дослідженнями академіка Шипова Г. І. про Єдину Теорію Поля, яка полягає в тому, що весь Всесвіт пронизаний інформаційними потоками, які здатні матеріалізуватися. [4]

Висновок. Єдиної думки щодо проблеми штучного запліднення так і немає. Дане питання активно обговорюється серед фахівців різного профілю, а також представниками різних релігій та моралістами. Проте робота у центрах репродуктивної медицини не зупиняється, оскільки все більше подружніх пар не можуть природнім шляхом зачати дитину. Є необхідність розробити та впровадити низку законів, які будуть регулювати даний процес.

ЛІТЕРАТУРА

- Кулаков В.І. Сучасні біомедичні технології в репродуктивній та перинатальній медицині: перспективи, морально - етичні та правові проблеми / В.І. Кулаков // Російський вісник перинатології та педіатрії. - 2002. - № 6. - С. 4-10.
- Філіппов О.С. Допоміжні репродуктивні технології: погляд через призму біоетики / О.С. Філіппов // Проблеми репродукції. - 2004. - № 2. - С. 38-40.
- Шамов І.А. Від деонтології до біомедичної етики / І.А. Шамов // Медична сестра. - 2006. - № 1. - С. 2-5.
- Шипов Г. И. Теория физического вакуума. Философия и метанаука, научная и духовная мысль [Электронный ресурс] - URL: http://itc.org.ru/books/Shipov_TFV.pdf